

Seletuskiri
Vabariigi Valitsuse korralduse „Alkohoolse joogi jaemüügi õiguse peatamine riigis tervikuna ajavahemikus kella 22.00 kuni 10.00“ juurde

Sissejuhatus

Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra. Avaliku korra tagamise huvides nähakse ette alkohoolse joogi jaemüügi õiguse peatamine riigis tervikuna ajavahemikus kella 22.00 kuni 10.00.

Korralduse eelnõu on koostanud Siseministeeriumi ametnikud koostöös Riigikantselei ametnikega.

Jaemüük on alkoholiseaduse (edaspidi AS) § 3 lõike 1 punkti 5 kohaselt alkoholi müügiks pakkumine, müük või mis tahes võlaõigusliku lepingu sõlmimine või mis tahes õiguslikul alusel majandustegevuse raames kättesaadavaks tegemine või üleandmine tarbijale tarbijakaitseseaduse tähenduses.

AS sätestab loetelu müügikohtadest, kus alkohoolse joogi jaemüük on lubatud, nt kauplused, toitlustusettevõtted, majutusettevõtted, sõitjateveo teenuse osutamisel kasutatav vee- või õhusõiduk jm (§ 40 lg 1).

Alkoholi müük kauplustes kella 22.00-st kuni 10.00-ni on juba praegu AS-i alusel piiratud. Samas toitlustusettevõtetes alkoholi müügile öisel ajal AS piiranguid ei sea.

AS § 36 lõike 1 punkt 1 lubab avaliku korra tagamise huvides Vabariigi Valitsusel peatada alkohoolse joogi jaemüügi õigus riigis tervikuna. Korraldusega piiratakse riigis tervikuna alkoholi müüki kõigis müügikohtades, sh restoranides ja baarides ajavahemikul kella 22.00-st kuni 10.00-ni. Piirangut ei kohaldata rahvusvahelisel reisijateveol kasutatava vee- või õhusõiduki pardal ning rahvusvahelise lennujaama ja sadama julgestuspiirangu alal asuvale müügikohale.

Rahvarohketes kohtades on viiruse leviku risk väga kõrge ja seetõttu on praeguses kõrge nakatunute arvuga olukorras proportsionaalne piirata alkoholi müüki öisel ajal, selleks et vähendada isikute liikumist ja koosviibimist. Liikumisvabaduse piirang on vajalik inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, et tõkestada COVID-19 viiruse levikut.

Piirangu kehtestamine on vajalik muu hulgas selleks, et välistada võimalikke alkoholi tarbimisega liialdamise juhtusid, mis võivad põhjustada inimestele tervisekahju, erinevate süütegude toimepanemist, joores juhtimisega seonduvaid liiklusõnnetusi jms eriolukorra ajal. Selliselt on Politsei- ja Priivalveametil, Päästeametil ja kiirabil võimalik kasutada oma ressursse eelkõige viiruse levikust tuleneva hädaolukorra lahendamiseks vajalikele tegevustele (nt piirikontrollile jms).

Seatav piirang riivab teataval määral ettevõtlusvabadusõiguse kaitseala, kuid on arvestades kehtivat eriolukorda vajalik, proportsionaalne ja koosõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega (edaspidi PS). Piirangu kehtestamisel on analüüsitud nii majanduslike (ettevõtjate) huvide kui ka

sotsiaalsete huvide, põhiseaduslike väärtuste (sh inimeste tervise kaitse, avaliku korra ja turvalisuse tagamine) ja isikute põhiseaduslike õiguste tasakaalustamise vajadust.

PS § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas PS-ga. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust. Proportsionaalsuse põhimõte tuleneb PS § 11 lausest 2, mille kohaselt õiguste ja vabaduste piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud. Praegusel juhul on piirangu seadmine üldistes huvides ja see seatakse üle riigi, mis tähendab, et kõik ettevõtjad ja üksikisikud, keda piirangu kehtestamine puudutab, on samasuguses olukorras ning kedagi ei kohelda erinevalt.

PS § 31 kohaselt on Eesti kodanikel õigus tegelda ettevõtlusega ning koonduda tulundusühingutesse ja -liitudesse. Seadus võib sätestada selle õiguse kasutamise tingimused ja korra. Ettevõtlusvabaduse kui vabadusõiguse kaitseala on riivatud, kui seda vabadust mõjutatakse avaliku võimu poolt ebasoodsalt. Alkohoolse joogi jaemüügi piiramine on ettevõtlusvabadusse sekkumine ja ebasoodne mõju. PS § 31 teine lause annab seadusandjale volituse põhiõiguse – ettevõtlusvabadusõiguse piiramiseks ASiga. Arvestades, et selle vabaduse piiramiseks on alus seaduses ning legitiimne ja põhjendatud olukord, mis tuleneb avalikust huvist ja teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse vajadusest, on sellise piirangu seadmine õiguspärane.

Alkohoolse joogi kättesaadavuse vähendamise eesmärki ei ole võimalik saavutada tõhusalt muul viisil. Vahendit, mis piiraks küll samavõrd alkohoolse joogi kättesaadavust, kuid piiraks vähem ettevõtjate õigusi, ei ole. Seetõttu on Vabariigi Valitsusel vaja kehtestada kõnesolev piirang.

AS § 36 lõike 2 kohaselt tuleb alkohoolse joogi jaemüügi õiguse peatamisel riigis, maakonnas või kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil tervikuna teavitada alkohoolse joogi jaemüügi õigust omavat isikut sellest viivitamata massiteabevahendite kaudu. Seetõttu nähakse korralduse punktis 3 ette kohustus massiteabevahendite valdajatel ja elektroonilise side ettevõtjatel avaldada korraldus viivitamata, muutmata kujul ja tasuta.

Riiklikku järelevalvet alkohoolse joogi jaemüügiga seonduvate nõuete täitmise ning alkohoolse joogi tarbimise piirangute järgimise üle teostab oma haldusterritooriumil valla- või linnavalitsus, kes võib ASis sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korra- ja kaitseseaduse §-des 30, 31, 32, 49, 50, 51 ja 52 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korra- ja kaitseseaduses sätestatud alusel ja korras.

Alkohoolse joogi jaemüügil kehtivate piirangute ja keeldude rikkumine (AS § 65) on karistatav väärteo korras. Alkohoolse joogi jaemüügil kehtivate piirangute või keeldude rikkumise eest, kui puuduvad mõne teise AS 5. peatükis nimetatud väärteo tunnused, karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut. Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, karistatakse rahatrahviga kuni 5000 eurot.

Korralduse jõustumine

Korraldus jõustub 18. märtsil kell 22.00. Praeguse korraldusega kehtestatakse inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks meede, mis on hädavajalik avaliku korra tagamiseks eriolukorra ajal.

Korraldust on võimalik vaidlustada halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.